

Ing. Tomáš Pokorný

Dvojice střelců ve střední hře – útok na krále

Cílem této trenérské práce je seznámit mírně pokročilé hráče (1500+) s využitím dvojice střelců k útoku na krále. Předpokládané znalosti – oběť střelce na h7(h2) s dalším Jg5(Jg4)+.

Obsah

- 1. Úvod (historie)**
- 2. Dvojice střelců ve střední hře**
  - 2A Střelci v útoku
  - 2B Uvolnění diagonál pro střelce

Úvod

Výhoda dvojice střelců – Ve většině knížek se dočtete, že jeden střelec ovládá půlku šachovnice (např.:černá pole)a druhý střelec druhou půlku šachovnice a tudíž se výborně doplňují. Ale jak hrát s dvojicí střelců? Jak hrát proti dvojici střelců? Ptá se nejméně šachista.

Nejdříve si musíme uvědomit, že informace o dvojici střelců nic neříká, kdo má výhodu. Je to stejné, jako když řekneme, že černý má izolovaného pěšce. Nic nevíme, zda izolovaný pěšec je slabý, nebo aktivita černých figur eliminuje nevýhody izolovaného pěšce. Podobně dvojice střelců je jen jeden střípeček z celé pozice. Mohou být výhodou, ale i nevýhodou, nebo ocenění pozice záleží na jiné situaci (např. volný pěšec, král bez krytu, obsazení sloupce, ...).

Prvním kdo se zabýval pozičním pojetím boje v šachové partii, byl první mistr světa William Steinitz (1836-1900). Na začátku byla Steinitzovou hlavní zbraní kombinace, až po zápase s Andersenem v roce 1866, který vyhrál +8 -6, se začal zamýšlet, zda kombinaci nevěnuje příliš mnoho pozornosti. Postupně došel k přesvědčení, že šachová hra má logické zákony nezávislé na náhodě. Zformuloval zásady šachové strategie a taktiky ve svých spisech i výhodu

dvojici střelců. Z jeho závěry nesouhlasil jeho velký soupeř Michail Čigorin (1850 – 1908), s kterým se utkal dvakrát o titul mistra světa v letech 1889 a 1892. Oba zápasy vyhrál Steinitz. Čigorin nepřikládal tak velkou důležitost dvojici střelců a ve spoustě partií bojoval úspěšně s koňmi proti dvojici střelců. Myšlenky těchto dvou velikánů dále zpracoval a rozvinul Aron Nimcovič (1886 – 1935) ve své knize Můj systém. Dalším jeho přínosem v boji proti dvěma střelcům je Nimcovičova obrana, v které se černý často vzdává dvojice střelců výměnou na c3.

My se nebudeme zabývat dvojicí střelců v zahájení, kde se prolíná spousta idejí v různých zahájení.

2. Dvojce střelců ve střední hře

2A Střelci v útoku

Jednou z možností jak využít dvojici střelců je přímý útok na krále. Mají-li střelci volné diagonály a míří na kryt soupeřova krále, vytvářejí tlak s možností kombinací. Rozbití krytu soupeřova krále obětí dvou střelců si ukážeme na partii, která je ve většině učebnic šachu. 52-letý Tarrasch, který byl už za zenitem své šachové výkonnosti, v ní rozbil kryt bílého krále dalšímu vynikajícímu šachovému mistrovi Nimcovičovi.

Nimzowitsch, Aron - Tarrasch, Siegbert, [D05], St Petersburg, 28.04.1914

19...♔xh2+ 20.♕xh2 ♚h4+ 21.♔g1 ♕xg2 [Obět' druhého střelce ničí kryt bílého krále.] **22.f3** [Po braní střelce] [... 22.♔xg2 následuje 22...♚g4+ 23.♕h1 ♖d5 24.♚xc5! ♜h5+! 25.♚xh5 ♚xh5+ 26.♔g1 a vyšachuje jezdce na d2 26...♚g5+]

22...♞fe8 23.♞e4 [Na 23.♞fe1 ♞xe1+ 24.♞xe1 ♚xe1+ 25.♔xg2 ♚e2+ 26.♔g1 ♞d5 a černý vyhraje.]

23...♔h1+ 24.♕f2 ♔xf1 [24...♔xf1 nejde 25.♖xf1 pro 25...♔h2+ a dáma není krytá.; Také nejde po 24...♔xf1 25.♘f6+ ♔g7 26.♘xe8+ ♖xe8 s matem na g2] 25.d5 [připravuje převést dámu na c3 a hrozit matem na g7] 25...f5 [Černý mohl hrát 25...♔g2+ 26.♕e3 ♔xc2 27.♖xc2 s dalsím 27...f5] 26.♔c3 ♔g2+ 27.♕e3 ♖xe4+ 28.fxe4 f4+ [jednodušší bylo 28...♔g3+ 29.♕d2 ♔f2+ 30.♕d1 a 30...♔e2#] 29.♕xf4 ♖f8+ 30.♕e5 ♔h2+ 31.♕e6 ♖e8+ 32.♕d7 [Na 32.♕f6 ♔f4#] 32...♔b5# 0-1

Na podobný motiv je další ukázka.

Dizdarevic, Emir (2425) -

Miles, Anthony John (2560), [E14],

13...♔xh2+ 14.♕xh2 ♔h4+ 15.♕g1

♔f3 [15...♔xg2 nelze pro f3, f4 =]

16.♘d2 ♔xg2 17.f3 ♖f6 18.♘c4 ♔h3

[A dokončení partie zkuste sami!]

0-1

V partii Čigorina, který byl znám svou oblibou k jezdcům než střelcům a jsou známe jeho partie, kdy úspěšně bojoval s dvěma jezci proti dvou střelcům, ukážeme, jak přeskupil síly. V partii má bílý prostorovou převahu a plán je obsadit sloupec „h“ a zároveň umístit střelce na volné diagonály.

Chigorin, Mikhail Ivanovich - Falk [C00] Chigorin sim Moscow,

1899 1.e4 e6 2.♘e2 ♘c6 3.♗c3 e5 4.d3 ♗d4 5.♙d1 ♖b4 6.♙d2 ♗f6 7.♗ge2
 ♗c6 8.g3 d6 9.♙g2 0-0 10.0-0 ♙e6

11.f4 ♙g4 12.h3 ♙xe2 13.♙xe2 ♗d4

14.♙d1 ♗d7 15.f5 f6 16.♗h2 ♞f7

17.a3 ♙a5 18.b4 ♙b6 19.♗d5 ♗c6

20.♙f3 ♗e7 21.♗xb6 [Výměna

soupeřova střelce.] 21...axb6 22.g4

g5 23.h4 h6 24.hxg5 [Otevření

sloupce.] 24...hxg5 25.♗g3 ♞h7

26.♞h1 ♗g7 27.♞xh7+ ♗xh7

28.♙c1 ♙g8 29.♙b2 ♗g7 30.♞h1

♗f8 31.c3 ♗e8 32.♙d1 ♗f8 33.♙b3

[A první střelec má volnou cestu.]

33...♙g7 34.♙c1 c6 35.♞h5 ♞d8 36.♙f2 ♗c8 37.♙e3 b5 38.♙h2 b6 39.♙e6

♗e7 40.♙xb6 [A je prakticky po partii.] 40...♗xe6 41.fxe6 ♗g6 42.♞h7 ♙g8

43.♙h5 1-0

2B Uvolnění diagonál pro střelce

Otevření diagonál pro střelce pomocí obětí nám ukáže další partie, v níž černý za útok obětoval dámu.

Tarrasch,Siegbert - Alekhine,Alexander [E10]

Bad Pistyan Breyer Memorial-A Bad Pistyan (1), 07.04.1922

[Alekhine,Alexander]

[Bílý má materiální převahu, ale černý má převahu poziční díky silnému centru, dvojici střelců, volnému sloupci f a souhře figur!] **18...♔g5!**

19.h3 ♖h6 20.♗h1 ♜f5 21.♜h2
[Černý pokračuje útokem na královské křídle a průlomem v centru.] **21...d4!**

[21...♜h4? je slabší pro 22.♞g1]

22.♙c1 [22.exd4 e3! 23.♜xe3 ♜xe3

24.fxe3 ♔g3 25.♜f1 ♞xf1+ 26.♞xf1

♔h2#] **22...d3** [Přehození tahů vede

rychleji k cíli! 22...♜g3+! 23.♗g1 d3]

23.♞c4+ ♗h8 24.♙b2 ♜g3+! 25.♗g1

[25.fxg3 ♔xg3+] **25...♙d5 26.♞a4 ♜e2+ 27.♗h1 ♞f7 28.♞a6 h5 29.b6**

♜g3+! **30.♗g1** [30.fxg3 jezdec je nebratelný pro 30...♞xg3+] **30...axb6**

31.♞xb6 d2 32.♞f1 ♜xf1 33.♜xf1 ♙e6!! 34.♗h1 [34.♞c6 ♞f3 35.♞xe4 ♙d5

36.♞a4 ♞xg2+! 37.♗xg2 ♞g3+ 38.♗h2 ♞g2+ 39.♗h1 ♞h2+ 40.♗g1 ♞h1#

Alekhine] **34...♙xh3! 35.gxh3 ♞f3 36.♜g3 h4 37.♙f6 ♞xf6 38.♜xe4 ♞xh3+**

0-1

Cvičení:

První úkol: Partie **Gligoric, Svetozar - Hort, Vlastimil [E42] v Moskvě 13.11.1963**. Bílý zasadí černému poslední úder, najděte všechny matové kombinace při různých obranách černého.

Druhý úkol: Ukázkou útočné síly dvou střelců, najděte pokračování zesilování poziční výhody aktivizací střelců.

Třetí úkol: Dokažte převahu dvojice střelců bílého z partie **Helling – Gild, Berlín 1924** a partii dohrajte.

Čtvrtý úkol: Najděte krásný útok dvojice střelců, vedoucí až do matu.

1. BNT

2. BNT

3. BNT

4. ČNT

